

tere Foderstoffer til nogenlunde de samme Priser som i tidligere Aar, og som derfor, da de havde tærsket og ikke havde Plads til deres Sæd, lod den gaa til de i Sammenligning med de senere forholdsvis lave Priser. Saaledes er Forholdene paa Sjælland og de andre Øer, hvor der overhovedet er noget Kornsalg. Da der nu imidlertid har vist sig at være store Vanskeligheder ved Importen af Foderstoffer, og vi har faaet Opfodringsforbudet for Vintersædens Vedkommende, bruger Folk Sæden til at fodre Kreaturer med. Forpagterne har jo ogsaa Kreaturer, som de skal skaffe Foder, og derfor har heller ikke de Sæd at sælge til Øjeblikkets høje Priser.

Med Hensyn til det foreliggende Forslag om at etablere en Kapitelstakst i visse Forhold og en anden i andre maa jeg sige, at det i sin nuværende Skikkelse forekommer mig at være uheldigt. Hvis man overhovedet skal lempe paa Kapitelstaksten, maa der være en fast Form, der gælder for alle Forhold. Kapitelstaksten maa ikke afhænge af Arten af den Ydelse, der skal svares. At lempe paa Kapitelstaksten paa den Maade, at nogle faar Fordel deraf, medens den falder andre til Last, er ganske vist en forholdsvis let Maade at ordne Sagen paa; men jeg tvivler dog om dens Hensigtsmæssighed, og jeg tror ikke, Landbruget skal insistere derpaa. Der er vel nok dem, der mener, at naar vi i disse Tider har saa mange overordentlige Ting: overordentlige Rigsdagsamlinger, overordentlige Love og et Utal af overordentlige Kommissioner, kan vi ogsaa nok have en overordentlig Kapitelstakst. Men jeg tror dog, at vi nok kan undvære det sidste. Jeg tror ikke, denne overordentlige Kapitelstakst vil blive bedre anskrevet eller falde mere i god Jord end alle de andre overordentlige Foranstaltninger, man har maattet gribe til i disse uregelmæssige Tider.

Jeg har imidlertid tænkt over, om man ikke kunde finde en anden Form for Kapitelstakstens Ansættelse, hvorved ingen blev sparet for nogen Udgift og ingen led noget Tab af Indtægter; og jeg tror, en saadan Vej findes. Som jeg sagde for lidt siden, er Kapitelstaksten ikke mere en Norm for Landbrugets Konjunkturer. Man er derfor ogsaa nogle Steder, hvor man har staaet overfor et frit Kontraktforhold, gaaet over til Ydelser efter Prisen paa andre Produkter; flere Steder endog, hvor det drejer sig om Bortforpagtning, er man gaaet til ligefrem Pengeydelse for et vist Aaremaal; det er blevet ret almindeligt.

Men da vi ikke har nogen anden officiel normgivende Beregning end Kapitelstaksten for Kornsorterne, saa er det dog overvejende denne, man har rettet sig efter. Kunde man nu ikke lempe lidt paa dette Forhold ved en Lov om, at Ydelser, der skal svares til det offentlige eller ifølge privat Kontrakt efter Kapitelstakst, fremtidig skulde ydes ikke alene efter det paa-gældende Aars Kapitelstakst, men saaledes, at Kapitelstaksterne for 3 eller 4 foregaaende Aar blev taget med i Betragtning, hvorefter man beregnede et Gennemsnit. Den høje Kapitelstakst; vi har, vilde da ad Aare bevirke en højere Kapitelstakst end den normale — forudsat da, at Kapitelstaksten igen daler ned til omtrent det normale af, hvad den har været i de Aar, der er gaaet forud for dette ekstraordinære Krigsjaar. Ved at gaa den her antydede Vej vilde Yderne altsaa komme til at svare deres Afgifter efter Kapitelstakst, saaledes at et enkelt Aars særlig høje eller særlig lave Konjunktur ikke i den Grad fik Indflydelse paa Afgiftens Størrelse, som Tilfældet er nu, da der svares efter det enkelte Aars Kapitelstakst.

Jeg vil bede det kommende Udvalg om at tage denne Tanke under Overvejelse. Hvorvidt man kunde give en saadan Ordning tilbagevirkende Kraft og lade Takssten for 1914 komme til at gælde ogsaa for de foregaaende Aar, tør jeg ikke sige noget bestemt om, men efter den tidligere Lovgivning vilde jeg tro, at det ikke var uoverkommeligt eller stridende mod Lov og Ret her i Landet. Derom skal jeg nu imidlertid ikke udtale mig nærmere. Jeg henstiller blot den Tanke, jeg her har antydet, til Regeringens, specielt den højtærede Landbrugsministers og det kommende Udvalgs velvillige Overvejelse.

Martin Hansen: Ved Fremsættelsen af det foreliggende Lovforslag udtalte den højtærede Minister, at han var villig til ogsaa at optage Forhandling paa et andet Grundlag end det, hvorpaa Lovforslaget hviler, og da mit Partis Ordfører (J. C. Christensen) i Dag aabnede Debatten, skitserede han en Ordning, som muligvis ogsaa kunde tænkes anvendt, men som Lovforslaget ikke indeholder. Jeg vil derfor tro, at der er en Mulighed for, at vi kan faa noget ud af dette Lovforslag. Det staar for mig saaledes, at de ekstraordinære Forhold, hvorunder vi lever, har medført, at den største Del af Landbostanden — jeg tænker her paa Husmands- og Gaardmandsstanden — ikke nær har